

Valgprogram 2023-2027

Midtre Gauldal Senterparti

Senterpartiet arbeider for et samfunn med små sosiale, geografiske og økonomiske forskjeller. Vi mener at rettferdig fordeling, små forskjeller, gode levekår og sosial tillit henger sammen

Nær Folk

Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi sier et klart nei til sentraliseringen forrige regjering har forsøkt å gjennomføre på alle områder. Senterpartiet vil videreutvikle et livskraftig næringsliv og et godt, likeverdig og offentlig tjenestetilbud i hele Norge, uavhengig av hvor man bor

Norsk mat er trygg mat

Den norske maten er en av de tryggeste og reneste i verden, med minimal bruk av sprøytemidler og antibiotika. Norsk matproduksjon på land og på sjøen må styrkes. All mat må merkes med hvor råvaren kommer fra, foredlingsfirma og innhold

Nei til salg av Norge

Senterpartiet sier klart nei til salg av norske naturressurser til utlandet. Disse ressursene ble opp gjennom historien utviklet lokalt og nasjonalt og har bygd landet. For å sikre det norske folkestyret og kontroll med våre naturressurser og grenser, sier Senterpartiet nei til EU-medlemskap, EØS-avtalen og Schengen-samarbeidet.

Senterpartiets Valgprogram 2023–2027

Innhold

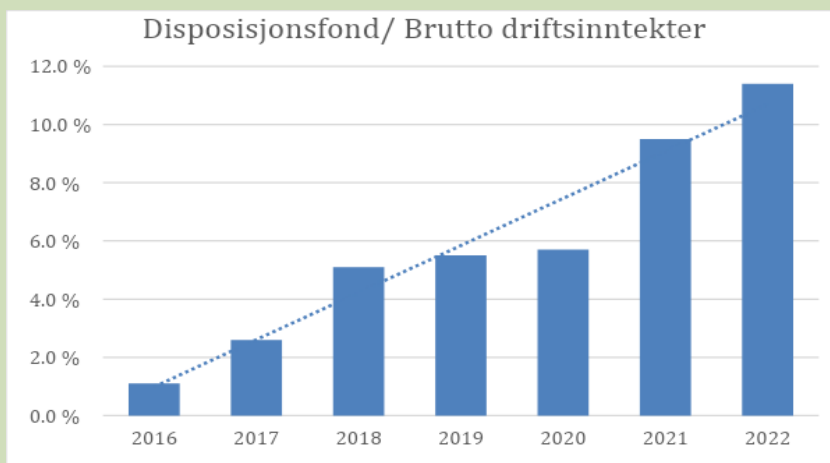
Bærekraftig økonomi.....	4
Lokalt selvstyre med tjenester nær deg.....	5
Gode vilkår for bosetting og næringsutvikling	6
Samferdsel og kollektivløsninger	7
Gode barnehager og skoler	8
Kultur-, idretts- og fritidstilbud	9
Ei kirke for framtida.....	11
Folkehelse.....	12
Utvikle omsorgs og helse tilbudet.....	14
Næring og vekst i hele kommunen.....	15
Miljø og ressursutnyttelse.....	17
Økt dekning og kapasitet på mobil og bredbånd	19

Bærekraftig økonomi

- Bærekraftig økonomi inn i framtida
- Lav risiko ved forvaltning av kapital
- Eiendomsskatten skal brukes på samfunnsutvikling

Vi må holde fast på våre økonomiske handlingsregler for å opprettholde et godt og tilstrekkelig tjenestenivå:

1. Netto driftsresultat, altså overskuddet, skal være på minimum 2 % av brutto driftsinntekter.
2. Disposisjonsfondet, sparekontoen, skal utgjøre minimum 8 % av brutto driftsinntekter.
3. Netto finans og avdrag, i hovedsak det kommunen betaler renter og avdrag på lån hvert år, skal ikke utgjøre mer enn 5 % av brutto driftsinntekter.

Figuren over viser at disposisjonsfondet har økt jevnt og trutt de siste åtte årene. Fram til 2019 var handlingsregelen 5%. Den ble så økt til 8% i 2020, det første Covid19 året. Den nye regelen ble så oppfylt i 2021 og fondet har nå passert 11% og vi kan gjøre noen politiske prioriteringer. Gjennom et målrettet krafttak og omstilling i driften, har de to siste valgperiodene ført til en sunnere kommuneøkonomi hvor vi oppfyller handlingsreglene. Det er først og fremst gjennom bred politisk enighet om målet, og en omstillingsprosess hvor de ansatte har bidratt med nødvendige endring vi har oppnådd dette. Nå må vi fortsette inn i framtida på samme måte. Utfordringene vil uten tvil ikke bli mindre med større andel eldre i samfunnet. Kursen vi har valgt gjennom målrettet omstilling og trygg økonomistyring gjør at vi nå står sterkere når vi møter framtida.

Senterpartiet stiller krav om lav risiko ved forvaltning av kapital. Det vil gi større sikkerhet for stabilitet også i dårlige tider. Det er alltid tapene som vil være vanskeligst å innarbeide i driftsbudsjettene. Kommunens oppgave er å være tjenesteleverandør, ikke børsspekulant.

Senterpartiet mener eiendomsskatt er en skatt som ikke tar hensyn til skatteevne.

Eiendomsskatten belaster unge familier i etableringsfasen hardt. Vi vil derfor arbeide for mer rettferdig beskatning gjennom fradrag for nyetablerte som har de høyeste bokostnadene. I den grad eiendomsskatt beholdes må den målrettes opp mot samfunnsutvikling.

Lokalt selvstyre med tjenester nær deg

- Lokaldemokratiet må utvikles
- Natur- og arealressurser forvaltes lokalt
- Politi-, brann-, redning- og ambulansetjenester lokalt

Lokaldemokratiet må utvikles med flere dialogmøter. Det bidrar til å avdekke behov og finne gode løsninger. I siste periode er det gjennomført mange åpne folkemøter knytt til arealplaner, E6 utbyggingen, FV30 og bompengefinansiering, videre drift og bruk av Natursenteret, utforming og plassering av arbeidsverkstedet Lysgården med flere. Slike møter gir oss et lyttende demokrati og øker brukermedvirkningen.

Varig vern av Gaula og Forollhogna Nasjonalpark, med tilhørende landskapsvernområder, legger beslag på store areal og setter begrensninger for utnyttelse av naturressurser, bl.a. til kraftproduksjon. Vernet av Gauldalsvidda, som i sin tid ble gitt som gave til det norske folk, er vi ikke på noen måte blitt kompensert for. Vernet av Gaula må fristilles for sidevassdrag på strekninger som ikke er naturlig lakseførende.

Utnyttelse av lokale naturressurser, herunder vann og vindkraft i områder som i dag ikke er underlagt vern, må forvaltes fullt ut lokalt. Lokal kraftproduksjon til eget forbruk bør utvikles bærekraftig og være et bidrag til å styrke bosetting og næring i hele kommunen.

Politi-, brann-, redning- og ambulansetjenester lokalt er nødvendig for å kunne levere tilstrekkelig beredskap ved akutte hendelser. Tilstedeværelse signaliserer at samfunnet tar ansvar og er beredt. Politiet må gis tilstrekkelig med ressurser for å redusere responstiden tilnærmedesvis det som er vanlig for sentrale tettsteder og i byene. Brann-, rednings og ambulansetjenestene er ofte de første på skadestedet ved ulykker og hendelser med alvorlig utfall. Politiet er spesielt viktig for å sikre skadestedet og foreta nødvendig etterforskning slik at brann-, rednings- og ambulansetjenestene kan fokusere på sine hovedoppgaver.

Gode vilkår for bosetting og næringsutvikling

- Bolig-, fritidsbolig- og næringsareal i hele kommunen
- Bygdesentra med aktiviteter for barn og unge
- Fremmedspråklige inkluderes i arbeid og hverdagslivet i lokalsamfunnet

Vi vil ta hele kommunen i bruk. Derfor er det spesielt viktig å følge opp og legge til rette for etableringer i hele kommunen. Det er viktig at ungdom og næringsliv som ønsker å etablere seg har en reell mulighet gjennom tilgjengelige og byggeklare tomter.

Kommuneplanens arealdel må gi åpning for etablering av spredt bolig, fritidsboliger og næringsvirksomhet. Det er plass nok til mange. Vi har vel 95 % areal som ikke er dyrka eller dyrkbar mark.

Plankravet for spredt bolig og fritidsbebyggelse må forenkles. En enkelt bolig, fritidsbolig eller næringsbygg må ikke utløse plankrav selv om det er andre boliger i samme område fra før. Plankrav i områder for spredt boligbygging må komme først ved samtidig søknad om tillatelse for flere enn 3 boliger som grenser til hverandre.

Arbeidsplasser gir grunnlag for bosetning. Gjennom styrking av bygdesentrene vil vi opprettholde arbeidsplasser og skape nye. Gode hovedveger korter ned reisetida og vil bidra til at det blir lettere for familier å etablere seg i hele kommunen, selv om det ikke er arbeid å finne for alle lokalt i den enkelte bygd.

Vi ønsker å fokusere på alt som kan bidra til at bygdesentrene kan videreutvikles som bærekraftige lokalsamfunn. Vi har lag og organisasjoner med røtter i bygdene som alltid vil være der og bidra. Det er kortere avstander inn til bygdesentrene enn kommunesentret. Det gjør at flere vil kunne benytte de tilbudene som finnes i bygda der de bor.

Innvandrere og flyktninger utgjør en ressurs på lik linje med andre innbyggere. Dette er noe som Flyktningetjenesten har jobbet mye med siden krigen i Ukraina startet i 2022. Vi mener det er ønskelig at denne gruppen prioriteres både ved offentlige og private ansettelser i den grad det er mulig. Integrering uten deltakelse i arbeidslivet blir ingen reell integrering. God integrering er inkludering.

Samferdsel og kollektivløsninger

- Trønderbanen til Støren med halvtimes avganger
- Nei til bomavgift på lokaltrafikken
- Utbedring av flaskehals, spesielt jernbaneunderganger.

Bedre kollektivløsninger er viktig skal vi få flere til å reise kollektivt. Vi vil derfor fortsette arbeidet for at Støren skal være en del av byvekstområdets takstzone A med fri overgang mellom tog (SJ) og buss (ATB). Det vil gi oss et takstsystem som harmonerer bedre med ønsket om at flere skal reise kollektivt. Flere leskur på bussholdeplassene vil også gjøre det mer attraktivt å reise kollektivt.

Trønderbanen starter fra Støren stasjon og vi må få harmonisering av prisene med ATB samt flere avganger, spesielt på morgen og ettermiddag for de arbeidsreisende. Vi hilser med glede at det er varselet timesavganger med Trønderbanen fra Støren i 2024. Vi mener også at det nå åpner seg for halvtimes avganger med tog for arbeidsreiser all den tid togene som skal i trafikk på Trønderbanen «overnatter» på Støren. Da må de 6 første togene som kjører ut til halvtimesfrekvens fra Melhus-Steinkjer kunne ta med seg reisende fra Støren.

Bestillingstransport er et tilbud fra ATB som bør utvikles videre til glede for våre innbyggere. Det kan også være aktuelt å prøve ut kveldsruter knytt opp mot fritidstilbud for barn og unge, som for eksempel den kommunale musikkskolen, som har hatt en nedadgående trend i forhold til antall brukere.

Ny E6 med parallell lokalveg vil bidra til at vi forbedrer fremkommeligheten til alle trafikanter. Trafikksikkerheten vil øke for alle når gjennomgangstrafikken kanaliseres til egen veg. Vi er imot bomavgift på lokalveiene i forbindelse med ny E6. Skal man betale bomavgift så må det ha sammenheng med at veien man kjører på er oppgradert eller nybygd. Bom på lokalvegene vil også medføre at barn, unge og innbyggere i enkelte deler av kommunen kan bli ekskludert fra fritidsaktiviteter, bygdesenteret eller kommunesenteret på grunn av bomavgifta.

Vi ønsker et bedre samarbeid mellom kommunen og fylket i forbindelse med vedlikehold og oppgradering av veinettet i kommunen. De siste åra har ikke dette fungert optimalt. Det er viktig å utbedre bruer og jernbaneunderganger til dagens behov. Dagens standard hemmer næringsutvikling i bygd og grend. Økt oppgradering til fast dekke vil på sikt kunne redusere vedlikeholdet. Vi har i dag for mange fylkes- og kommunale veier med dårlig dekke og bæreevne. Dette er veldig tydelig i teleløsningen.

Vedlikehold av kommunale veier må være prioritert utfra løpende tilstandsvurderinger og mest mulig objektive kriterier.

Tilskuddet til private veier er viktig for mange. Dagens bidrag dekker neppe stor del av det som er kostnadene med å drifte mange av de private veiene, men det er tross alt et bidrag som vi vil opprettholde.

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Gode barnehager og skoler

- Beholde dagens oppvekstområder
- Fokus på barnas beste og læring med nulltoleranse for mobbing
- Vi vil ha fortløpende opptak til barnehagene

Vi vil beholde og utvikle dagens oppvekstområder i bygdene, med barnehager og barneskoler, som i dag. Ungdomsskole og videregående på Støren gir ungdommene nye utfordringer samtidig som de kan fortsette å bo hjemme. Det er sunt med et miljøskifte, men det er viktig å være klar over at dette kan være en stor utfordring for noen. Her er helsesykepleier og oppfølging fra lærere viktig.

Barnehager og skole skal ha fokus på barnas beste og læring. Alle skal med, ut fra egne evner og muligheter. Kompetanse og sosiale ferdigheter i samspill med andre er viktig. Ansatte i barnehage og skole har de beste forutsetningene for å gjennomføre dette, og de har vår fulle tillit. Dette innebærer i større grad at vi må flytte fokus fra testing til læring.

Vi **må ha gode barnehagetilbud**. Vi er åpne for både private og offentlige barnehager, all den tid kostnader, kvalitet og drift er sammenlignbare. Også de ansatte må ha sammenlignbare vilkår. Det som er viktigst er innholdet og oppfølging av barna. Noen mener private barnehager gir større frihet, og at foreldre da i større grad vil engasjere seg i innhold og drift.

Fortløpende opptak til barnehagene vil bidra til likebehandling og tilgang på den velferd det er med barnehageplass ved endt permisjon. Det er en statlig oppgave å sørge for tilstrekkelig med midler til kommunene slik at dette kan gjennomføres.

Selv om det er fylkeskommunen som styrer de videregående skolene er det viktig at vi jobber politisk for å opprettholde og eventuelt utvide linjetilbudet på Gauldal vgs. Vi mener det er selvsagt at dette må tilpasses det lokale næringslivet, og siden behovet stadig er i endring må man jobbe kontinuerlig med dette. Det er også viktig med et godt samarbeid mellom skolen og bedriftene både med tanke på lærlingplasser, hospitering og faglig innhold.

Vi har nulltoleranse for mobbing i kommunen vår. Holdningsskapende arbeid og tettere oppfølging er eksempler på tiltak mot mobbing. Skolevegen og fritida har arenaer for mobbing hvor det er vanskelig å følge opp. Fokuset bør være på å oppdra og lære barn og unge til å IKKE bli mobbere, men dersom dette likevel skjer er det viktig å ta saken på alvor, og danne et konstruktivt samarbeid mellom lærere, foresatte, elever og skolen.

Vi vil være tydelige på at nettvett skal gjelde 24-7, hele døgnet og hele uka. Foreldre og foresatte har et stort og vanskelig ansvar i forhold til å kunne følge med i hva som foregår på nettet. Derfor er det viktig at oppvekstenhetene også tar dette temaet inn i handlingsprogrammet.

Kultur-, idretts- og fritidstilbud

- Ta vare på det gode tilbudet vi har innen kultur, idrett og fritid
- Gratis hall- og baneleie på kommunale anlegg for barn og unge
- Etablere støtte til tiltak som fremmer god folkehelse

Idrett, kultur og fritid er noe de fleste, særlig de unge, har et forhold til. Det kan være at man spiller håndball sammen med klassekameratene, benytter seg av oppkjørte skiløyper og merkede turstier, synger i kor, besøker ungdomsklubben etter skoletid eller drar på konserter, revyer eller andre arrangementer.

Kulturskolen, kinoen og kulturhuset er et populært tilbud med variert program, i tillegg til at vi har andre aktører som arrangerer blant annet teateroppsetninger, kirkekonserter og historiske vandringer i kommunen. Idrettslagene sørger for et bredt og solid tilbud særlig til barn og unge i hver bygd, og i tillegg skytterlag, sanitetsforeninger, jeger- og fiskeforeninger, korps og kor, for å nevne noe. Alternativene er mange og gode her i Midtre Gauldal, og selv om det fortsatt er mye vi ikke har, er det viktig å fokusere på alt det gode som finnes her.

Et godt fritidstilbud gjør kommunen vår attraktiv, og er trolig en faktor for mange når de skal velge hvor de vil bosette seg. De siste tiårene har vist at en distriktskommune som oss alltid må jobbe for å lokke innbyggere hjem igjen, samt tiltrekke oss andre. Vi tror at fritidstilbudet er noe man ønsker å ha tilgjengelig der man bor, og ser på dette som et viktig bidrag for å trives i hverdagen, både for barn, unge, voksne og pensjonister. Betydningen av å møte andre mennesker med samme interesse, glede seg til noe som skal skje og ha faste avtaler i hverdagen er stor. Studier viser at dette er viktig både for det sosiale og den psykiske helsa. Derfor er det viktig å legge til rette for et godt tilbud for aldersgrupper som er ekstra utsatt for ensomhet, blant annet ungdom og eldre. Viktige ledd i dette er aktivitørtjenester på alle bo- og dagsentrene, og frivillige organisasjoner som inviteres inn til både konserter, kaffetreff, bingo eller tilsvarende sosiale arrangementer.

For ungdom er ungdomsklubben en viktig og fri arena, og vi mener det er viktig å legge til rette for at denne er åpen rett etter skoletid, slik at man slipper å få skyss både til og fra. Videre er hjem for en 50-lapp et godt og billig tilbud som frakter ungdom hjem fra kino eller fest i helgene, og som det er viktig å opplyse om slik at det blir benyttet. Kanskje er en digital løsning bedre enn dagens alternativ som er å ringe taxiselskapet direkte?

Vi vet at frafallet fra idrett og kultur er stort i ungdomsårene, og spørsmålet er om man må jobbe litt ekstra for å beholde ungdommen litt lengre. Forskning viser at jo lenger man driver med idrett og trening, jo større sannsynlighet er det for at dette er noe man vil drive med i voksen alder også.

I en kommune som Midtre Gauldal er det alltid behov for å oppgradere anlegg og fasiliteter. Kapasiteten på flere baner og haller er sprengt, og dette holder igjen idretten. Et viktig poeng er å knytte idrettsanlegg og skoler sammen. Det er viktig at distriktene også har gode muligheter, og at ikke alt sentraliseres vekk fra nærmiljøet - lengre avstand betyr høyere terskel. Kommunestyret har i

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

10 MINDRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

2023 satt av 600 000 kr som skal komme idretten til gode i et anleggsfond. 300 tusen av dette er allerede disponert. Senterpartiet ønsker å bygge opp anleggsfondet over tid slik at man kan gi støtte til små og store prosjekt. Idrett og fysisk aktivitet er viktig for folkehelse, og det vil lønne seg å støtte slike tiltak. Her bør idrettsrådet komme på banen, få på plass et tydeligere samarbeid og en prioriteringsplan for oppgradering/bygging av anlegg.

Vi er tydelige på at det arbeidet som gjøres gjennom frivilligheten må støttes økonomisk for å opprettholde aktivitetsnivået i lag og foreninger. Særlig aktiviteter rettet mot barn og unge, men også øvrige tilbud av betydning, bidrar til mestring, inkludering, samhold, god folkehelse og livsglede. Vi ønsker derfor å fortsette med gratis hall- og baneleie til barn og ungdom under 18 år. Det er viktig at økonomi ikke begrenser mulighetene, spesielt for barn, og dette må idretten sørge for gjennom å bruke og informere om støtteordningene som finnes. Idretten og kulturen skal ha plass til alle, og er en viktig arena for sosialisering og inkludering.

Løypekjøring er et område som kan ha god nytte av økonomisk støtte. Bruken av skiløypene har økt de siste årene, og vi nordmenn forlanger nykjørte løyper oftere enn før. Dette er fortsatt en stor utgiftspost for klubbene, og innebærer store investeringer.

Selv om det er idrettslagene som stort sett administrerer dette, kommer det hele befolkningen til gode. Undersøkelser viser at lavterskelaktiviteter som blant annet skigåing er den viktigste aktivitetsformen for voksne, og løypekjøring er dermed et tiltak som bedrer folkehelsen. Andre kommuner har denne ordningen, og dette er et signal om at vi også bør få det til. Interessen for friluftsliv øker i hele Norge, og vi mener det er viktig å vise at man ikke trenger å dra til populære og godt besøkte turområder. Naturen i Midtre Gauldal er

godt egnet for friluftsliv på ulike nivå og ferdigheter, både med tanke på Forollhogna og Seterdalene, men også de sentrumsnære turmålene i hele kommunen. Trimkonkurranser har blitt svært populært de siste årene, og dette viser fram ulike turmål i kommunen på en god måte. Igjen er vi inne på lavterskelaktiviteter, og jo flere personer et folkehelseiltak treffer, jo bedre.

Senterpartiet vil arbeide for at forslaget til forskrift med tilhørende løypekart for snøscooter i Singsås, som har vært på høring i vår, skal bli en realitet. Det arbeides med å imøtekomme innspillene til Statsforvalteren for å unngå at det blir innsigelser når forskriften skal vedtas.

Det gjøres mye godt arbeid innenfor frivilligheten, kultur, idrett og andre fritidstilbud i kommunen vår, og det skal vi fortsette å legge til rette for gjennom økonomisk støtte, anleggsfond og involvering.

Ei kirke for framtida

- Kirkene i kommunen skal være åpne
- Flerbruk av kirkerommet videreføres
- Nødvendige midler til vedlikehold og drift

Kirka skal være åpen for aktiviteter knyttet til kultur og ungdomsarbeid. Åpne kirker gir en bredere brukergruppe. Flerbruk av kirkerommet gjør at kirken får en sentral og større betydning i lokalsamfunnet.

Livssyn står sentralt for mange og vil gjerne være knyttet til kirken eller et sted de kan møte likesinnede. Dette må utvikle seg i pakt med utviklinga i samfunnet.

Det er viktig at bygningsmasse og kirkegårder følges opp med vedlikehold og stell. En godt vedlikeholdt kirkebygning vitner om et samfunn som er i stand til å ta vare på det som er en del av grunnverdiene våre.

Folkehelse

- Psykisk helse er minst like viktig som fysisk helse
- Mer fokus på forebygging og god folkehelse
- Bevisstgjøring rundt rusmidler og alkohol

Folkehelse er et vidt begrep. Selv om vi som regel tenker på den fysiske helsa, er også den psykiske helsa en viktig del av helsa vår. Mange vil i løpet av livet trenge hjelp på grunn av psykiske lidelser eller en utfordrende livssituasjon. Dette er helt naturlig, og det bør være like lett å oppsøke hjelp for psykiske lidelser som å gå til legen for en lungebetennelse eller forstuet ankel. Slik er det dessverre ikke i dag, men heldigvis er det flere som tør å snakke om psykisk helse nå enn før. Barn og unge er spesielt utsatt for å kjenne på psykiske utfordringer, og i denne gruppa er pågangen i helsevesenet større enn noensinne. For Senterpartiet er det viktig at ventetiden før man får hjelp er så kort som mulig og at samhandlingen mellom tjenestene er god.

Helsedirektoratet har ulike anbefalinger for mengde fysisk aktivitet ut ifra alder. For barn og unge er det 1 time om dagen, mens det for voksne er 150 minutter i uka. Undersøkelse viser at barn i barneskolealder er relativt nært å nå anbefalingene, men dette avtar dessverre kraftig med alderen. Av 15-åringene er det bare halvparten som oppfyller anbefalingene, og blant voksne er andelen helt nede i 30%. Dette er et økende problem, og det er dessverre grunn til å tro at denne tendensen fortsetter. Fysisk aktivitet virker forebyggende og som behandling mot mange titalls sykdommer, blant annet demens, diabetes, hjerte- og karsykdommer, depresjon og til og med noen former for kreft. I tillegg virker det positivt på immunforsvaret, blodtrykket, hjernens funksjon, søvnen og konsentrasjonen, for å nevne noe. For samfunnet vil en bedre folkehelse gi lavere sykefravær, færre tilfeller av demens og generelt mindre behov for helse- og omsorgstjenester.

Det er ikke til å legge skjul på at investeringer innen folkehelse kan gi positive effekter for kommunen på lang sikt, i tillegg til bedre helse og økt trivsel blant befolkningen reduseres behovet for å levere kommunale helsetjenester til befolkningen. Dette er helt i tråd med Strategien for framtidens helse- og omsorgstjenester i Midtre Gauldal fram mot 2030, vedtatt av kommunestyret, hvor ett av de sju hovedprinsippene er “fra pleie og reparering til forebygging og helsefremmende arbeid”.

Idretten gjør en viktig jobb for en god folkehelse, men undersøkelser viser at de mest populære treningsformene blant voksne er lavterskelaktiviteter som å gå tur, sykle, jogge og gå på ski. Dette er stort sett aktiviteter som krever lite av både utstyr og fasiliteter, men muligheten må likevel være der. Derfor mener Senterpartiet at det er viktig å legge til rette for at flest mulig er i aktivitet, gjennom å legge til rette

for turstier, gang- og sykkelveier, skiløyper og så videre. Dette kan gjøres ved å støtte gode tiltak, som det står mer om under kapittelet “Kultur-, idretts- og fritidstilbud”. Mange lag og organisasjoner i kommunen kjører skiløyper og scooterspor, merker trimposter og arrangerer fellesturer. Dette er et viktig bidrag til folkehelsen i kommunen, og må hylles!

I 2018 ble det tydelig at ungdomsskoleelever i Midtre Gauldal er i toppen når det gjelder lav debutalder for bruk av alkohol. Hele 41 % svarte at de hadde drukket alkohol, og 46 % av 10. klassingene svarte at foreldrene ga dem lov til å drikke alkohol. Som et resultat av dette ble det startet opp et prosjekt hvor et av tiltakene er å bevisstgjøre og informere foreldre og foresatte. Synspunktene er mange og delte i denne gruppen, men prosjektet har tro på å samkjøre og lage avtaler i foreldregruppen. Undersøkelser viser tydelig at alkoholinntak øker sannsynligheten for å bli utsatt for uønskede hendelser, blant annet vold og uønsket seksuell oppmerksomhet. Tidlig alkoholdebut er også forbundet med utprøving av andre rusmidler. Hvis man får problemer med alkohol eller rusmidler går dette utover både helse og jobb, i tillegg til at det koster for samfunnet. Bevisstgjøring omkring rusmidler er derfor en viktig og riktig vei å gå for å skape trygghet og livskvalitet for barn og unge.

Utvikle omsorgs og helse tilbudet

- Bedre tanker sammen - tverrfaglig samarbeid
- Aktive eldre - aktivtør gir resultater
- Bo- og dagsenter - **tilbud** i hele kommunen

Barn skal ha en trygg oppvekst, fri for fysisk og psykisk vold. De skal kunne utvikle sosiale relasjoner og være trygge på seg selv og oppvekstmiljøet. Dessverre er det ikke alle foreldre som makter å gi barna dette på egen hånd. Årsakene til dette er mange, men fokus må hele tiden være på barna. Like høy kvalitet på barneverntjenesten som vi har i dag er derfor viktig framover.

God helseberedskap i vår kommune er viktig. Mange bidrar til denne tryggheten for vår befolkning. Legekontoret, med stabil bemanning, gjør at våre innbyggere har tilgang på fastlege og god oppfølging av egen helse. God ambulansetjeneste tilgjengelig som samarbeider med lokalt brannvesen og politi gir trygghet ved ulykker og andre akutt-tilfeller

Alle med heldøgns pleiebehov skal få trygg omsorg og god pleie. Vi må utnytte den fleksibiliteten som Helsesenteret på Støren har til å veksle funksjonalitet mellom omsorgsboliger og sykehjemsplasser når behovene for pleie endrer seg.

Det er viktig med gode behovsbaserte tilbud for hjemmehjelp og hjemmesykepleie. Hjemmeboende i private hjem og omsorgsboliger er likestilte i forhold til å få tilbud om slike tjenester. Hjemmetjenesten er i stadig utvikling og kan tilby stadig mer avansert behandling og pleie i hjemmene. Det er viktig for kommunen at vi kan opprettholde kvaliteten og mulighetene for behandling og pleie i både rehabilitering, habilitering og palliativ(lindrende) pleie. Vi må ha fokus på de pleietrengende og god pleie.

Aktiviteter og tilbud til våre aldrende innbyggere er viktig. Tilbud som aktivtør og frivillige bidrar til økt livskvalitet og glede. Vi setter stor pris på de mange frivillige som bruker flere timer og dager for å glede andre!

Det må være et riktig dimensjonert avlastningstilbud til pårørende som har omsorgsoppgaver i hjemmet. Likeledes må det være nok plasser ved behov for rehabilitering for de som har vært gjennom operasjoner eller sykdomsforløp som krever dette.

Det vil bli en stor utfordring å skaffe nok arbeidskraft med en økende mengde eldre i årene som kommer. Ny velferdsteknologi må derfor tas i bruk når det bedrer pasientenes situasjon og til avlastning for ansatte. Heltidskultur og alternative turnuser må utvikles videre med fokus på arbeids- og familiesituasjonen til den enkelte arbeidstaker. Det er forskjellige behov og forskjellige livsfaser.

Rekruttering av nye arbeidstakere lokalt vil kunne gjøres ved å tilby utdanning lokalt gjennom den videregående skolen og ved å etablere desentraliserte studietilbud i helsefag og sykepleie i parallelle løp med å være i reduserte stillinger og studier på ettermiddag og kveld.

Næring og vekst i hele kommunen

- Spir skaper arbeidsplasser og styrker kompetansen
- Støren Sør er det viktigste utviklingsprosjektet i vår tid
- Landbruk skaper bosetning og verdier i hele kommunen

Inntekts- og skattenivået er generelt lavt her i kommunen sammenlignet med landssnittet. Et styrket næringsliv vil gi høyere inntektsnivå og det vil bidra til å styrke kommuneøkonomien gjennom økt skatteinngang. Kommunen øker nå engasjementet mot næringslivet for å få dette til.

Omstillingsprogrammet Spir startet opp i 2022 og vil gå fram til 2028. Dette programmet har offentlig finansiering på 40 millioner, hvorav staten dekker 50% samt fylkeskommunen og kommunen 25% hver. Spir skal bidra til omstilling og til å sikre og etablere arbeidsplasser innen følgende områder:

- Opplevelsesnæringen
- Industri
- Ny næring og innovasjon i eksisterende næringsliv

Spir har videre delmål som går mot å styrke kompetansen og øke attraktiviteten til kommunen for etableringer av både bolig og næring.

Eksisterende næringsliv har i mange sammenhenger meldt tilbake at de savner oppfølging og engasjement fra kommunen. Nettopp gjennom omstillingsprogrammet Spir og likeledes gjennom samarbeidsavtalen med den lokale Næringsforeningen i Trondheimsregionen (NITr), har vi tidenes mulighet til å gjøre noe med det og til å skape noe i fellesskap.

For å skape vekst og utviklingsmuligheter må kommunen bidra til at det avsettes og utvikles næringsareal i hele kommunen. På Støren, hvor etterspørselen og arealknappheten er størst, har vi tilrettelagt og utviklet bærekraftig areal med infrastruktur.

Støren Sør har en attraktiv og sentral beliggenhet i forhold til Trondheimsregionen. Med ny firefelts E6 om noen år øker attraktiviteten ytterligere. Det regulerte næringsområdet i Støren Sør er viktig for å ta vekk presset på arealer i dagens Støren sentrum og de høyproduktive jordbruksområdene vi har der. Støren Sør skal være et godt alternativ og en god lokasjon for ny og plasskrevende næringsvirksomhet i Trondheimsregionen. Ved å flytte næringsbygg fra sentrum til Støren Sør vil store areal i sentrum kunne frigis til nye formål som bolig, tjenesteyting og handel.

Sysselsettingen innen det tradisjonelle landbruket har gått ned med vel 200 årsverk, fra vel 450 årsverk de siste 15 årene. Dette har i første rekke rammet sysselsettingen i Singsås, Budal og Soknedal. For å opprettholde bosetting og grunnlaget for oppvekstområdene, med barnehager og skoler, må vi ha arbeidsplasser i egen kommune. Lang reiseavstand til arbeidsplassen kan på sikt føre til fraflytting og flytting ut av kommunen.

Arbeidsplasser knyttet mot jord- og skogbruk bidrar til å utnytte lokale ressurser. Vi vil at landbruket skal bidra til fornuftig ressursutnytting, også i vernede områder. Her ligger det store ressurser. Formålet med vernet er gjerne knyttet til at bruken opprettholdes minst på samme nivå som tidligere. Drifta må tilpasses tid og samfunnsutvikling. Det krever både tidsmessige vegger og driftsbygninger. Kommunen må aktivt delta og være en pådriver i forvaltning og utvikling i hele kommunen.

Aktiv og kontinuerlig vurdering av utviklingen i landbruksnæringen er viktig for en god og tidsriktig utvikling. Stagnasjon og nedgang må vi søke å motvirke ved å utvikle næringen i retning av lokalmat, opplevelser, fritidsboliger og turisme. Det må utvikles klare strategier på disse områdene. Landbruk er en av de viktigste næringene vi har i kommunen, og har store ringvirkninger for det lokale næringslivet. Vi bør vurdere å øke ressursene på landbrukskontoret, blant annet for å sikre et godt samarbeid med landbruket gjennom landbruksutvalget.

Vi må utfordre BaneNor til å legge sidespor på Rognes og Kotsøy stasjon som gjør det mulig å levere tømmer på jernbanen. Da blir kjøppinga vesentlig billigere for skogeiere som har skog i den del av kommunen. Slik det er nå kjøppes det med traktor og vogn på Rognes 2 km ekstra fordi brua ikke tåler fulle tømmebillass. Hadde det vært mulig å legge tømmeret opp på stasjonen og lesse det på tømmervogner der ville det vært en stor gevinst for skogeierne og ei stjerne i miljøregisteret til BaneNor. Slik det er nå blir tømmeret hugget og kjørt med lassbærer frem til vei, så tar traktor med vogn over, så tar bil over og kjører sagtømmeret til «hvorsomhelst» og slipen blir kjørt til Støren stasjon for opplasting der.

Det er en tendens til at det i større grad gis fritak for boplikten ved eierskifte på landbrukseiendommer som følge av dårlige eller manglende hus på eiendommene. Driveplikten opprettholdes gjennom utleie av dyrkamarka. På sikt vil da gamle gårdstun råtne ned og forfalle og andel leiejord vil øke. Dette er en utvikling som gir flere passive eier og redusert ressursutnyttelse i ei pressa næring. Dette må vi gjøre noe med.

Naturbasert næringsvirksomhet må utvikles videre. Vi har Forollhogna nasjonalpark og Gaula, en av verdens beste lakseelver. Vi er den 3. største hyttekommunen i Trøndelag. Her ligger det flere muligheter for økt næringsvirksomhet og sysselsetting i framtida.

Miljø og ressursutnyttelse

- Stimulere til kortreist mat og lokal foredling
- Øke gjenbruk og gjenvinning for å redusere restavfallet
- Bidra til utvikling og bruk av fornybar energi

Lokal matproduksjon må styrkes slik at vi kan produsere mer mat i Norge til en voksende befolkning og opprettholde kulturlandskap og arbeidsplasser over hele landet. Lokale butikker må oppfordres til å ta inn lokalprodusert mat. Det er en målsetting å få løsninger for landsdekkende distribusjon for å øke markedsadgangen.

De siste 20 årene har mengden avfall fra husholdningene økt med 90 prosent, men den økonomiske veksten har vært på 60 prosent.

Senterpartiet støtter forslag om flere åpningsdager på miljøstasjonen. Det vil bidra til at mere blir levert til gjenvinning. Senterpartiet vil legge til rette for sirkulærøkonomi med gjenbruk, økt kildesortering, reduksjon i avfallsmengden, økt gjenvinningsgrad og bedre utnyttelse av energien i avfallet. Videre må vi stimulere til å opprette flere gjenvinningsbedrifter og forbrenningsanlegg som sørger for en forsvarlig sluttbehandling av restavfall gjennom energigjenvinning i anlegg med strenge krav til utslipp.

Det grønne skiftet er her og vi må bidra med energiløsninger for fremtiden. Vi er en skogbrukskommune og har alle gode forutsetninger for å produsere fornybar energi som kan erstatte både fossilt brensel og ikke minst erstatte elektrisk kraft. Bare over natten ble prisene på elkraft langt over det innbyggerne og næringslivet kunne forestilt seg bare for et par år siden. Når det gjelder elektrisk kraft opplever vi også at vår kommune stiller litt bak i køen i forhold til andre kommuner. Som følge av varig vern av Gaula har vi liten lokal produksjon av elektrisk kraft. Det er derfor ikke bygd linjenett med kapasitet hverken ut eller inn av kommunen. Vi har allerede nå passert grensen av hva som kan leveres samtidig til alle. Ny næringsvirksomhet blir gjerne møtt med krav om forbruksstyrte uttak i perioder med stort kraftbehov, for eksempel kuldeperioder midt på vinteren. Vi må derfor legge press på for å få oppgradert linjenettet på overliggende tilførsel fra Tensio (netteier) fra 66 KV til 132 KV linje mellom Orkanger og Rennebu. Behandlingstiden fram til ferdig utbygd på en slik oppgradering er antydningvis fra 5 til 10 år, og da gjerne det siste alternativet. I mellomtiden mens linjene oppgraderes må vi gjøre det til vår lokale oppgave å produsere fornybar bioenergi og likeledes bør vi gå for lokal produksjon av elektrisitet gjennom solcelleanlegg og småskala vindkraft der forholdene ligger til rette for det.

Kommunen må ha vetorett når det gjelder utnyttelse av naturressurser til energiproduksjon, herunder vann, vind og solenergi. Anlegg for småskala vind-, sol- og vannkraft må få fritak for eiendomsskatt i nedskrivningstida.

Bioenergi til oppvarming mangler konkrete prosjekter. Vi må utvikle prosjekter som kan bidra til god ressursutnyttelse. Støtte fra ENOVA og kommunale næringsfond må kunne brukes til slike anlegg.

Senterpartiet har fokus på at ressursene må brukes riktig og optimalt i kommunale virksomheter. Det må rettes oppmerksomhet mot muligheter som

finnes til å spare energi gjennom bruk av ny teknologi. All transport må ha målsetting om å bli klimanøytral.

Økt dekning og kapasitet på mobil og bredbånd

- Mobildekning til alle, også i seterdalene
- Fiberbredbånd til alle
- Kommunale midler til utbygging av bredbånd

Flere fastboende mangler god mobildekning i dag. Seterdalene og mange hytteområder har heller ikke tilfredsstillende dekning. Dette er forhold som berører innbyggernes trygghet og beredskapsfunksjoner. Næringsdrivende bruker teknologi som stiller krav til varsling og styring via mobilnettet, uten dekning begrenses bevegelsesfriheten. Det er også behov for bedre dekning i forhold til hjemmeskole og hjemmekontor, noe vi fikk erfare under pandemien. Tilfredsstillende internett- og mobildekning har blitt et viktig kriterium for mange når de skal bosette seg et sted. Dette er dermed en brems for tilflytting i enkelte områder av kommunen, og noe vi må ta tak i for å gjøre hele kommunen mer attraktiv som bosted.

Forbedring av mobildekningen har tatt mer tid enn forventet. Senterpartiet har vært en pådriver for å få økte bevilgninger på nasjonalt nivå, for vi mener dette er et statlig ansvar å få på plass. Det nye 5G nettet bygges nå også her i kommunen. Det vil gi oss bedre mobile tjenester og økt kapasitet på datatrafikk over mobilnettet. Noen vil kunne dekke sitt grunnleggende behov for bredbånd gjennom en slik løsning for alarm og fjernstyring av tekniske løsninger i næringsssammenheng.

Et løft må til i utkantene for å tilfredsstille både private og næringslivets behov for tilgang til internett og elektroniske tjenester. Flere og flere tjenester digitaliseres fra kommunale, fylkeskommunale og statlige virksomheter, og da må folk ha et stabilt nett der de bor. I de sentrale områdene, og da i første rekke på Støren har flere aktører bidratt med fibernetutbygging på kommersiell basis. På grunn av store avstander er det ikke kommersielt gjennomførbart med fiberutbygging i hele kommunen.

Vi har de siste årene brukt radioteknologi for å få bredbånd på bygda. Nå holder ikke teknologien mål i forhold til nye krav om minst 100 Mbit kapasitet inn til bruker. Fylkeskommunen og staten støtter nå, utfra det vi forstår, ikke andre løsninger enn fiber fram til forbruker, og når det nå bygges skal det være med kapasitet på 300 Mbit. Det er avsatt midler på kommunalt disposisjonsfond for å dekke kommunale andeler til bredbåndsutbygging. Statlige og fylkeskommunale midler tildeles først til de kommunene som har lavest dekningsgrad. Vi kommer derfor omsider først i køen og vi har god tro på at det blir fiber til alle i kommende periode.

